

Философи, шашин судлал-ХІV
МОНГОЛЫН БАРУУН БҮС НУТАГ ДАХЬ
“ШИНЭ ШАШНЫ ХӨДӨЛГӨӨНҮҮД”

Ц.Пүрэвсүрэн (Докторант)

ХИС. НХУС

Нийгмийн УхааныТэнхим

Түлхүүр үг: “шинэ шашны хөдөлгөөн”, “шинэ шашны хөдөлгөөн”-ийг ангилах нь, сект, нийгэмлэг, баптист шашин, бахайн шашин, есүс христийн хожмын гэгээнтнүүдийн сүм, бурхан тэнгэр, есүс христ.

Товч утга: Энэхүү өгүүлэлд дэлхийн “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдийн ангилал, “монголын баруун бүс” нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй тэдгээр шашны үзэл номлол, бүтэц зохион байгуулалтын талаар авч үзэхийг зорьсон болно.

Монголд өрнөсөн 1990 оны ардчилсан хувьсгалын үр нөлөөгөөр шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөө ард түмэнд нээлттэй болсон. Мөн 1993 оны 11 сарын 11-нд “Төр, сүм хийдийн харилцааны тухай хууль” батлагдсанаар уламжлалт шашны зэрэгцээ уламжлалт биш шашны урсгалууд нэвтэрч эхэлсэн. Энэ нь монголын нийгэм соёлын хүрээнд шашны олон талт үүрэг, харилцааг бий болгосон нь нийгмийн амьдрал дахь шашны нөхцөл байдал, шашны сургаал номлолыг судлах шаардлагыг бий болголоо. Энэ удаад “шинэ шашны хөдөлгөөн”-ийг хэрхэн ангилах, манай улсад тэр дундаа баруун бүс нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдийн талаар авч үзэхийг зорьсон болно.

“Шинэ шашны хөдөлгөөн”-ийг судлах ажил ХХ зууны II хагасаас буюу 1970-аад оноос эхэлж бие даасан салбар болон хөгжсөн бөгөөд Америкийн шашин судлалын институтыг (Institute for the Study of American Religion) үндэслэгч Жон Гордон Мелтон 1999 онд АНУ-д зохион байгуулагдсан Шинэ шашныг судлах төв (CESNUR)-ийн эрдэм шинжилгээний VII хуралд илтгэсэн илтгэлдээ³⁴⁸ “шинэ шашны хөдөлгөөн” гэсэн нэр томъёог албан ёсоор хэрэглэхийг санал болгожээ.

Орчин үеийн шашин судлалд дэлхий дахины шашнуудын аль нэг төрөлд бүрэн хамрагддаггүй, цаг хугацааны хувьд тэднээс хожуу үүсэн бий болж буй шашны болоод гүн ухаан, оюун санааны бүлэг, нийгэмлэгүүдийг бүхэлд нь “шинэ шашны хөдөлгөөн” хэмээх нийтлэг нэр томъёогоор тэмдэглэж нэгэнт хэвшиж байна.

³⁴⁸Melton, J. Gordon “The Rise of the Study of New Religions”. CESNUR 99.
http://www.cesnur.org/testi/bryn/br_melton.htm. (1999). дам шилэв. (Алтайбаатар Ж. ШИУА-ийн “Философи, эрх зүйн судлал” сэтгүүлийн XXVI боть (2011)-д хэвлэгдсэн)

1970-аад онд тухайн үед өрнө дахинд зонхилж байсан уламжлалт шашны урсгал, чиглэлүүдийн зүгээс өөрсдийн үзэл баримтлал, сургаал номлолд шүүмжлэлтэй хандсан шинэлэг үзэл санаа бүхий культ бүрийг бүхэлд нь хавтгайруулан “тэрслэгчид” хэмээн зарлах болсоноор³⁴⁹ энэ нэр томъёог шашны байгууллагын нэг хэлбэр гэхээсээ илүүтэйгээр ноёлогч шашинтай сөргөлдөгч, тэрслэгчид гэж үзэх үзэл Христосийн шашны судлаачид тэр дундаа теологичдийн дунд давамгайлах хандлагатай болсон байна.

Тэд, Библийн үндсэн зарчимаас гажсан бүх урсгалыг “культ” гэж нэрлэх бөгөөд тэднийхээр Мормоны шашин ч “культ” болох юм³⁵⁰. Энэ утгаараа “культ” хэмээх нэр томъёо нь “тэрс үзэлтэн, гажууд” гэсэн сөрөг утгыг илэрхийлэх болж улмаар нийгэмд энэ төрлийн шашны урсгалуудыг жигшин зэвүүцэх, нийгмийн зүгээс улам бүр тусгаарлагдах нөхцлийг бүрдүүлэх болсон байна.

Иймээс тухайн зонхилогч шашны үзэл санаа, шүтлэгийн шинэ чиг хандлагыг тодорхойлогч, цаг хугацааны хувьд залуу, байгууллагын хувьд төлөвшиж яваа шашны урсгал гэдэг шинж чанарыг нь товойлгон гаргаж, уламжлалт шашны үзэл баримтлал ба нийгэмтэй сөргөлдөгч байр суурь баримталдаг, гажуудсан, тэрсүүд гэж нийгэмд сөргөөр тогтсон ойлголтыг зүгшрүүлэх зорилгоор энэ төрлийн шашны байгууллагыг “культ” гэж нэрлэхээс татгалзах саналыг Эйлин Баркер, Жеймс Т.Ричардсон, Тимоти Миллер, Катерин Везингер нарын судлаачид гаргаж ирэх болжээ³⁵¹. Тиймээс шашин судлаачид, шашны социологичид “шинэ шашны хөдөлгөөн” гэсэн нэр томъёог түлхүү хэрэглэх болсон бөгөөд зарим судлаачид “альтернатив шашны хөдөлгөөн” (Миллер)³⁵², “нэн шинэ шашин” (Элвүүд)³⁵³, “завсарын буюу шилжилтийн шашны хөдөлгөөн” (Харпер, Ле Бо нар)³⁵⁴ зэрэг нэр томъёог хэрэглэж байна.

Дэлхийн шинэ шашны хөдөлгөөнийг эх сурвалжийнх нь хувьд оросын эрдэмтэд 1. Христос шашны уламжлалаас хүрээгээ тэлсэн (иеговын гэрчүүд, есүс христийн хожмын үеийн гэгээнтнүүд) шинэ шашны хөдөлгөөнүүд 2. Энэтхэг болон буддизмаас эхтэй өвөрмөц чиглэлийн шинэ шашны хөдөлгөөнүүд (Карма-кагью, Кришнагийн оюун санааны олон улсын нийгэмлэг буюу Хари Кришна хөдөлгөөн) 3. Өрнө болон Дорно дахины шашин

³⁴⁹Introvigne, Massimo “The Future of Religion and the Future of New Religions”.
http://www.cesnur.org/2001/mi_june03.htm. (June 15, 2001), Эшилсэн 2011.05 сар

³⁵⁰ Christian Research Institute. “What is a religious cult?”. <http://www.equip.org/perspectives/what-is-a-religious-cult>.
Эшилсэн 2011-05-16

³⁵¹Melton, J. Gordon., “The Rise of the Study of New Religions”. CESNUR 99.
http://www.cesnur.org/testi/bryn/br_melton.htm. (1999) Эшилсэн 2011.05 сар

³⁵² Timothy Miller, “America’s alternative religions”, State University of New York, 1995

³⁵³ Robert S. Ellwood, “Introducing Religion: From Inside and Outside” Edition 3, 1993, pages 119-144

³⁵⁴Melton, J. Gordon., “The Rise of the Study of New Religions”. CESNUR 99.
http://www.cesnur.org/testi/bryn/br_melton.htm. (1999) дам ишлэв.

шүтлэгийн элементүүдийн нэгдэл дээр үндэслэсэн, синкретик хөдөлгөөнүүд³⁵⁵ хэмээн ангилж үзсэн байна.

“Шинэ шашны хөдөлгөөн”-ийг хэлбэрийнх нь хувьд ангилан социологич Родни Старк болон Уиллиам Симс, Бейнбриж нар шашны байгууллагын болон сүсэгтнүүдийн оролцооны түвшингээр

1. Сонсогч бүхий хөдөлгөөн. Зөвхөн номлол сургаалийг сонсох, зан үйлийг үйлдэх төдийгөөр хязгаарлагдсан, гишүүдийн оролцоо учир дутагдалтай шашны хөдөлгөөн.

2. Үйлчлүүлэгч бүхий хөдөлгөөн. Хөдөлгөөний удирдлагын зүгээс сүсэгтнүүддээ байгууллага дотор эзэлж буй байр сууриас нь хамааруулан ялгавартай ханддаг. Удирдагч болон сүсэгтэн хоёрын харилцаа нь эмч, өвчтөний харилцаатай төстэй.

3. Хөдөлгөөн. Бүх сүсэгтнүүдийнхээ сүсэг ба бишрэл, оюун санааны хэрэгцээг бүрэн дүүрэн хангахыг зорих боловч сүсэгтнүүдийнхээ элссэн цаг хугацаа болон итгэл үнэмшлийнх нь байдлаас нь хамааруулан ялгавартай ханддаг³⁵⁶ хэмээн ангилсан байна.

Харин социологич Рой Уоллис “шинэ шашны хөдөлгөөн” гадаад ертөнцтэй хэрхэн харилцдагаас нь хамааруулан

- *Нийгмээс тусгаарлагч хөдөлгөөн.* Тэд өнөөгийн нийгмийн тогтолцоо, дэг журам нь буруу бөгөөд эзэн тэнгэрийн номлол сургааль, төлөвлөгөөг илт мушгин гуйвуулсан, дэлхий ертөнц бол материалист хандлагатай, бүхэлдээ муу муухайн үүр гэж үздэг. Энэ хэлбэрт гол төлөв Христосийн мянган жилийн хаанчлалын эхлэл буюу бурханы энэ ертөнцөд хийх шинэчлэлд итгэгч шашны хөдөлгөөнүүдийг багтаадаг бөгөөд тухайлбал, Эв нэгдлийн сүм ([the Unification Church](#)), Бурханы хүүхдүүд (the Children of God) болон Кришнагийн оюун санааны олон улсын нийгэмлэг буюу Хари Кришна хөдөлгөөн (International Society of Krishna Consciousness a.k.a. “Hare Krishnas”), Брахма Кумирас ([Brahma Kumaris](#)) зэрэг шашны байгууллагуудыг нэрлэж болох юм.
- *Нийгэмд нийцтэй хөдөлгөөн.* Тэд шашин, оюун санааны амьдралыг нийгмийнхээс тодорхой ялган заагладаг бөгөөд сүсэгтнүүдийнхээ нийгмийн амьдралд ач холбогдолтой болон хортой нөлөө бараг үзүүлдэггүй. Тэд гадаад ертөнц, нийгмээс тусгаарлах эсвэл гадаад ертөнц, нийгмийг бүхэлд нь хүлээн зөвшөөрч, магтан дуулддаггүй боловч нийгэм болон гадаад ертөнцтэй зохицон оршин тогтнохыг эрмэлздэг.
- *Нийгмийг хүлээн зөвшөөрөгч хөдөлгөөн.* Тэдэнд шашны хөдөлгөөнд байдаг тогтсон зан үйл, албан ёсны үзэл сургааль, ертөнцийг үзэх үзэл зэрэг элементүүд бараг байдаггүй. Тэд оршин тогтнож буй нийгмээ хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд зөвхөн өөрт нуугдаж буй нуугдмал

³⁵⁵ *Основы религиоведения / Ю.Ф.Борунков, И.Н.Яблоков, М.П.Новиков и др.; Под лед. И.Н.Яблоков. М.: Высш.шк., 1994.368.с.*

³⁵⁶ *Stark, Rodney; Bainbridge, William “A Theory of Religion”, Peter Lang Publishing, 1996, page 155[15] Saliba, John S.J. “Understanding new religious movements” second edition, Altamira press, 2003, pages 140-141, дам ишлэв.*

чанараа нээн илрүүлэхийг хүмүүст уриалдаг. Ийм хөдөлгөөний нэг жишээ бол Чинадад хүрэхүйн бясалгал (Transcendental Meditation) эдгээр хэлбэрүүд байна гэж үзжээ.

Эдүгээ манай орны хувьд шашны байгууллагууд нь олон янзын шашны сект, нийгэмлэгүүдээр тодорхойлогдох боллоо. Өөрөөр хэлбэл, олон янзын өнгө аяс, хэлбэр, хэв маяг холилдон хослож байна. Эрдэмтэн С.Цэдэндамба сургаал номлолын чиглэл, бүтэц зохион байгуулалтын хэв маяг, манай орны ахуй, соёлтой холбогдох байдал гэсэн гурван шинжээр шашны байгууллагуудыг төрөлжүүлэн дараах байдлаар ангилсан байна. Үүнд: сургаал номлолын чиглэлээр нь 1. Буддын 2. Исламын 3. Бусад буюу шинэ шашны чиг баримжаатай, бүтэц зохион байгуулалтын талаас нь 1. Сүм хийд 2. Сект*, манай орны ахуй соёлтой холбогдох байдлаар нь 1. Уламжлалт 2. Уламжлалт биш шашнууд хэмээн ангилж үзсэн байна. Манай оронд үйл ажиллагаа явуулж буй шашны урсгал чиглэлүүдийг дээрх эрдэмтэн судлаачдын хийсэн аль ч ангилалд нь харгалзуулан авч үзэж болохуйц тийм хэв шинжүүдийг тодруулан гаргах бололцоо байж болох юм. Энэ удаад бид манай судлаачдын дунд түгээмэл буй

1. Нэн шинэ үед Монголд дэлгэрч байгаа Христосийн шашин, түүний төрөл, хэлбэрүүд (Протестантизм, Католик, Үнэн алдартан г.м.)

2. Өөр бусад шашин шүтлэгийн илрэлүүд буюу шинэ шашны болон нэн шинэ шашны хөдөлгөөнүүд гэсэн ангилалыг баримталж буй болно. Ангилалын хоёр дахь хэсэгт хамаарагдах “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдийн талаар авч үзэхийг зорьж байна. Монголд буй “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдийг ажиглахад христосийн шашнаас улбаатай солонгос, японд дэлгэрч түүнээсээ монголд орж ирж буй (баптист, иеговын гэрчүүд), АНУ-аас ази дорно дахин болон европын орнуудад түгэн тарж буй шашнууд (мормон, шинэ зууныхан), дорно дахины ананда марга, язу тарнийн г.м. шашнууд зонхилж байгаа дүр зураг харагддаг. Эдгээр “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүд нь Монгол Улсын статистикийн эмхтгэлд Улаанбаатар хотоос бусад бүс нутгуудад хараахан бүртгэгдээгүй байна³⁵⁷.

Бахайн шашин

Манай хэвлэлд Баха-Улагийн сургаал, бегайн шашин гэх мэт янз бүрээр бичигдсэн Бахаизм нь ХІХ зууны дөчөөд оны үед Иранд үүссэн Ислам шашны нэгэн урсгал Бабизмаас эх үндэстэй. Үндэслэгч нь Бахаулла. Гэвч түүхэн хөгжлийн явцад гарсан өөрчлөлтийг дагалдан эхэн үеийнхээ байдлаас эрс өөрчлөгдсөн тул орчин үеийн дэлхийн шинэ шашин гэж

**Сект бол уламжлалт шашны байгууллагын эсрэг сөрөг зогсож, тэдний үйл ажиллагааг шүүмжлэн, өөрсдийн шашны шинэ үзэл сургаал, баримтлалыг бий болгон, нийгмийн оюун санааны амьдралд нөлөөлөхийг оролдог бол культ нь шашны тахил шүтлэгийн зан үйл нь зөрчилдөөний улмаас ноёрхогч шашин болоод нийгмээс салан тусгаарлаж, нийгмийн шинэ дэг ёс, шинэ хэм хэмжээг гаргаж ирэхийг зорьдог ажээ.*

³⁵⁷ Монгол улсын статистикийн эмхтгэл УБ.,2010. Эмхтгэлийг нэгтгэсэн Н.Даваасүрэн тал.355.

үзэх болжээ. Ийм учраас тэд өөрсдөө ч, исламын зүтгэлтнүүд ч бахаизмыг ислам шашны нэг урсгал гэж хүлээн зөвшөөрдөггүй байна.

Бахаизм хүмүүс хийгээд ард түмнүүдийн хооронд бүх нийтийн ах дүүсэг ёсыг тогтоож, хүн төрөлхтний нэгдмэл хэл, нэг нэгдмэл шашныг бий болгох тухай үзэл санааг сурталчилдаг. Бахаизм нь түгээмэл хайр энэрэлийн тухай үзэл санаанд тулгуурласан номлолоор дэлхийн бүх шашныг солих буюу орлох ёстой гэж үздэг бөгөөд үүнийг дэлгэрүүлснээр үндэстэн угсаатан, улс орнуудын болон хүмүүсийн хоорондын тэгш эрх, эв нэгдэлтэй байх нөхцөл бүрдэнэ гэж үздэг. Улмаар энэ дэлхийд түүхэн цаг үеүдэд илгээлтээр ирсэн тэнгэр элчүүд болох Моиссей, Зараостра, Кришна, Абрахам, Будда, Есүс Христ, Мухаммед, Баб, Бахулла нар есөн хаалгатай сүмд буюу эв нэгдлийн сүмд зочилно хэмээн зөгнөдөг. Мөн түүнчлэн шашин, шинжлэх ухаан хоёр зохицолдон, хослон нийлэх ёстой хэмээн сургадаг ажээ.

Манай оронд 1991 оноос бахайн шашны төлөөлөгчид номлол сургаалиа сурталчилсаар 1993 оны хавар анхны чуулганаа хийж, нийгэмлэгээ байгуулснаар үйл ажиллагаа нь эхэлсэн.

Баруун бүсийн Ховд аймагт Бахайн шашин нь 1993 оны үеэс нэвтэрсэн. Гол төв нь Израйлийн Хайфе хотноо “Даян дэлхийн шударга ёсны ордон” юм. Монголд “Үндэсний оюун санааны чуулга” байна. Бусад 21 аймагт салбар зөвлөлтэй. Үйл ажиллагааны ерөнхий төлөвлөгөөг 5 жилээр гаргана. Ховдод 80 айлын орон сууцанд 3 өрөө байр түрээслэдэг. “Үндэсний оюун санааны чуулга” 9 гишүүнтэй. Үйл ажиллагааны ерөнхий төлөвлөгөөг хариуцан, шийдвэр гаргах эрх мэдэлтэй. Туслах зөвлөлийн гишүүд нь монгол орны бүс нутаг тус бүрт хоёр хоёр байна. Тэднийг 5 жилийн хугацаагаар сонгоно гэхдээ улиран сонгогдох боломжгүй. Баруун бүсийн туслах зөвлөлийн төв нь Ховд аймагт байна. (Энэ нь ахлах курсын оюутан охин бөгөөд 2012 оны О2 сард Тайландад болсон ОУ-ын бахайчуудын хуралд оролцоод ирсэн)³⁵⁸. 2012 оны хавраас Завхан аймагт төв нь шилжсэн. Бахай бол шашин биш урсгал, тиймээс олон үндэстэн ард түмний эв нэгдэл сайн сайхан, эрүүл энхийн төлөө халамжийн үйл хэрэг явуулдаг тул христосийн шашнаас ялгаатай юм³⁵⁹. Иймэрхүү байдлаар тэд буддистуудын орчинд өөрсдийгөө эвтэйхэн хүлээн зөвшөөрүүлж нийцтэй байж чаддаг.

Бүс нутгийн туслах зөвлөлийн гишүүд нь хамгаалалт хариуцсан, түгээн дэлгэрүүлэлт хариуцсан гэсэн хоёр чиглэлээр ажиллана. Хамгаалалт хариуцсан нь бахай урсгалд хуваагдахаас сэргийлэх, өөр урсгал чиглэлд орохгүй, уусахгүй, итгэгчдээ алдахгүй байх гэх

³⁵⁸ Зохиогчийн хувийн архив.

³⁵⁹ Зохиогчийн хувийн архив. Монголын нийгэмд бахайн шашин төдийгүй христосийн шашныг сурталчлахдаа дээрх ойлголтыг түгээмэл ашигладаг. Энэ нь уг чанартаа монголчуудын дунд аль ч түвшинд шашны талаарх ойлголт тун ядмаг байгаа жишээ юм.

мэт үүрэгтэй. Түгээн дэлгэрүүлэлт хариуцсан нь бахайн сургаалийг бусдад хүргэх, хичээл заах, шинээр итгэгч элсүүлэх гэх мэт үүрэг хүлээнэ.

Ховдод ойролцоогоор 300 гаруй бахайчууд байгаагийн ихэнх нь хүүхэд, залуучууд байна. Бахайчууд нийгэм рүү хандсан хүүхдийн хичээл, өсвөр насны цуглаан, сургалтын дугуйлан, мөргөлийн цуглаан, гүнзгийрүүлэх айлчлал гэсэн үйл ажлуудыг явуулна.

Хүүхдийн хичээл нь 3-5 нас, 5-11 нас гэсэн ангилалтайгаар эв нэгдэл, шударга ёсны талаар энгийн өгүүлэмж болон практик сургалтын материалд тулгуурлан явагдах агаад гэртээ авч ирэх болон гэрээр нь очиж хичээл заана.

Өсвөр насны цуглаанд 12-15 насныхан хамрагдана. Гол нь оюун санааны хувьд чадваржуулахад чиглэгдэнэ, тэдэнд амьдралынхаа эгзэгтэй үе шатыг /шилжилтийн нас/ амжилттай даван гарах боломжийг зааж сургана.

15-аас дээш насанд үндсэндээ тэд багш болно гэсэн үг. Өөрсдийн сурсан чадвар дадал дээрээ суурилан сургалт болон мөргөл зохион байгуулах, шинээр итгэгчдэд үйлчлэл үзүүлэх гэх мэтийг хариуцна.

Мөргөлийн цуглаан бахай айлууд гэртээ цуглаан зохион байгуулна. Мөрөөдөл бол оюун санааны хоол хүнс учир хүмүүс даян дэлхийн сайн сайхан, эв нэгдэл, шударга ёсонд нэгдэх ёстой. Дэлхийн хүн амын хотжих үйл явц нь өөр өөр соёлуудыг нэгэндээ нэгдэхэд хүргэж даяарчлалыг бий болгож байгаа мөн өөр өөр соёлууд нэгдсэнээр соёлын шинэ элементүүд бий болох бөгөөд энэ нь ирээдүйд бахаизмийн үзэл сургаалаар тодорхойлогдох юм.

Санхүүгийн хувьд 19 хоногийн баяр буюу мөргөл, засаг захиргаа, чөлөөт ярилцлага гэсэн 3 хүрээнд нэгдсэн цугларалтыг сард нэг удаа зохион байгуулна. Итгэгчид хүсвэл Үндэсний болон орон нутгийн туслах зөвлөлийн гишүүд дээрх хугацаанд олсон орлогоосоо өөртөө хэрэгцээт зүйлээ хангаад үлдсэнээс нь 10%-ийг /кукула-бурханы эрх/ хандивлаж өгнө. Санхүүжилтийн гол эх үүсвэрээ шашны төв байгууллагаас авдаг. Буддистуудтай эвсэг байхыг хичээхийн зэрэгцээ бусад христос болон исламын шашны тухайд тийм ч сайнгүй хандана.

Баптизм:

Баптист шашин нь протестантизмын шашнаас эх үндэстэй бөгөөд хүн Есүс Христэд итгэн усан баптисм хүртэхдээ “усанд бүтэн биеэрээ булхаж ариусах ёстой” гэдэгт үндэслэдэг сургаал юм.

Солонгос улсаас ирсэн номлогч библээс үг заана. Ховдод 2006 онд анх үйл ажиллагаагаа түгээж эхэлсэн, 200 гаруй ахан дүүстэй. Нэршил нь “Ховд-Амьд Үг Баптист сүм”. Одоогоор баруун бүсийн бүх аймаг, зарим сумдад шашны үзэл номлолоо идэвхтэй суртчилж байна. Эмэгтэй чаминним, эрэгтэй күнжүнэмин гэж нэрлэнэ. Эдгээрээс 60 гаруй хүн идэвхтэй явдаг.

Хамрагдах хүрээ нь өндөр настай эмээ нар, хүүхэд залуучууд (ХИС-ийн оюутнууд, Ховд-Хөгжил Политехник колледж), зарим дунд сургуулийн багш нар, тодорхой эрхэлсэн ажилгүй хүмүүс байдаг. Оюутан итгэгчдийг хашаа байшин, гэр худалдаж авч өгөөд хамт буюу ахан дүүсээр нь амьдруулна. Сар бүр 2-3 удаа Библийн семинар явагдана. Ойролцоогоор сард 4 долоо хоног байдаг гэж тооцвол ням, лхагва гаригийн цуглаан нийлээд 8 удаа, сар бүрийн 2-3 семинарыг нэмбэл нийт 10-12 удаа сүмд очиж сургалт, семинар, цуглаанд очдог байна. Энэ цуглаанд хүн тус бүр нэгээс цөөнгүй хүн дагуулж очих үүрэгтэй. Зорилго биелэхгүй бол хүн төрөлхтөн аврагдахгүй тул хичээж ажиллах хэрэгтэй. Есүс Христ удахгүй энэ ертөнцөд эргэж ирэх тул бүх хүмүүс итгэгч болж аврагдсан байх ёстой.

2012 оны 6-р сард баруун бүсийн нэгдсэн семинар болно. Энэ үед итгэгчдийг 300 болгох зорилготой. Энэ болзлыг хангасан тохиолдолд 1 сая төгрөгөөр урамшуулна, урамшууллын мөнгөөрөө сүмдээ хэрэгцээт зүйл худалдаж авна.

Долоо хоногийн Лхагва гариг бүрт үгний өдрөөр хуучин ба шинэ гэрээний утга агуулгыг заана. Ням гаригт 11 цагаас эзний өдөр эхэлнэ. Энэ өдөр бүх итгэгчид цуглараад магтан дуугаар цуглаанаа эхлүүлж, дараа нь залбирлаа үйлдээд тэрний дараа пастер үгээ номлоно. Дараа нь залуучуудын ахлагч зарлал, мэдээлэл хэлж, итгэгчид сүмдээ өргөл өргөнө³⁶⁰. Ерөнхий боловсролын сургуулийн багш нар сүмд хоорондоо тохиролцсоны үндсэн дээр 5000 төгрөг өгнө. Өргөлийн тусгай том хайрцаг байх агаад мөнгөө хийхдээ тусгай цаасан дээр өргөлийн хэмжээ, өөрийн нэрийг бичиж хайрцагт хийнэ. Өглөгийн хэмжээг худлаа бичиж болохгүй учир нь пастер, менежер нар авч хэн хэдэн төгрөг өгснийг тусад нь бүртгэнэ. Өгөхгүй байх, орлогоо нуун дарагдуулж буйг бурхан тэнгэр харж байгаа учир үнэнчээр төлөх ёстой. Ням гаригийн цуглааны дараа хоол өгнө. Хоол идсэний дараа нөхөрлөнө. Нөхөрлөлийн багийн ахлагч нь библийн тодорхой хэсгийг сонгон сургаал айлдахаас гадна хүн бүр өөрсдийн зовлон бэрхшээлээ бусдад ярьж тэднийг залбирахыг гуйна. Үүний дараа үйлчлэл эхэлнэ. Хоол тавгаа угаагаад 2 цаг орчим хугацаанд заалаа цэвэрлэнэ. Заал, цэвэрлэх болон дотоод цэвэрлэгээ, хоол унд хийх г.м. ажлуудыг ээжүүдийн болон эгч нарын нөхөрлөл ээлжлэн хариуцна. Харин сүмийн гал түлэх, хаалга цонх, дээвэр янзлах г.м. бусад гадуур ажлыг аавуудын нөхөрлөл болон ах нарын нөхөрлөл гүйцэтгэнэ. Үүнийхээ төлөө ямар нэг хөлс авахгүй энэ нь Есүс Христэд үнэнчээ илэрхийлж буй хэрэг юм.

Ням гариг (9 цаг) болон мягмар гаригийн тодорхой цагуудаас сургуулийн насны хүүхдүүдийн дунд сургалт явагдана. Сүмийн сургуульд ЕБС-ийн 1-8-р ангийн хүүхдүүд хамрагдана. Сүмийн сургуулийн багш нар нь сүмийн үйл ажиллагаанд идэвхтэй явдаг 5 итгэгч байна. Хүүхдүүдэд нөхөрлөлийн утга холбогдол, Есүс Христийн тухай заана.

³⁶⁰ (өргөл нь 7 хоногт олсон орлогын 10 хувь байна. Итгэгчид 10-ны нэг гэж ярина).

Лхагва гаригийн өглөө 6 цагаас солонгос пастер үгний семинар явуулна. Гол агуулга нь бурхан тэнгэр биднийг шорооноос бүтээж, адам ева хоёрыг анх бүтээсэн. Эдений цэцэрлэгийн хориглосон модны жимснээс идээд нүгэлт хүн болсон. Хүн нүгэл үйлдсэн учир тэдэнд аврал хэрэгтэй. Энэ сүмд явснаар хэн ч байсан заавал аврагдана. Тухайлбал, Израйлчуудыг бурхан шийтгэсэн. Тэд бурхан тэнгэрийн хүү Есүс Христийг цовдолсон учир 6000 жилийн хараал туссан. Есүс Христ энэ дэлхийд эргэж ирэхэд хүн төрөлхтөн бурхан тэнгэрт үнэнч итгэгч болсон байвал цээрлэл хүлээхгүй үл итгэвэл цээрлэл хүлээнэ.

Хүн бүхэн Баптист сүмд явж библийн семинарт сууснаар зайлшгүй аврагдана. Итгэгч аврагдсаны дараа сахих 5 зүйл байна. Үүнд: Нөхөрлөл, үг, магтан дуу (монгол хэл дээр), үйлчлэл (сүмдээ үйлчлэх тухайн итгэгчид урилга тараах, сүмд явахыг ухуулах, дотоод ажил г.м.), залбирал. Библиээс гадна солонгос хэл, төгөлдөр хуур заана.

Аврагдсанаар сүмд байнга явдаг итгэгч болдог. Итгэгч нь библийн семинарт сууж дууссаны дараа гэрчлэлээ ярина. Аврагдсан энэ өдрийг тухайн хүний төрсөн өдөр гэж үзнэ. Учир нь хүн угаасаа нүгэлт амьтан бөгөөд Есүс Христийн сургаалийг дагаж, үнэнч итгэгч болсноор буянт хүн болно. Төрсөн өдрийг сүмийн зүгээс гурав, гурван сараар нь нэг багцлан Тухайлбал, 1, 3, 4 гэх мэт саруудад аврагдсан хүмүүсийн төрсөн өдрийг тэмдэглэнэ. Төрсөн өдрөөр нь пастер үг хэлж бусад хүмүүс хүндэтгэлтэйгээр өнгөрүүлнэ. Ингэснээрээ итгэгчид бүгд Есүс Христийн хүү, охин болох учир нэгэн ахан дүүс, аав, ээжүүд, ах, эгч нар болдог. Итгэгчид хоорондоо гэр бүл болох нь чухал. Итгэгч биш хүнтэй гэрлэсэн тохиолдолд гэр бүлийн хүнээ авч ирж баптист хүртээж аврах ёстой. Итгэгчид хоорондоо толгойгоо тонгойлгож, солонгосчууд шиг хүндэтгэлтэйгээр мэндэлдэг.

Зохион байгуулалтын хувьд залуучуудын нөхөрлөл нь дотроо хайр, энэрэл, эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүд гэж 4 хуваагдана. Дотоод бүрэлдэхүүний хувьд пастер буюу солонгос номлогч, орчуулагч, менежер, залуучуудын багийн ахлагч, аавуудын нөхөрлөл, ээжүүдийн нөхөрлөл, итгэгчид гэж байна. Есүс Христийн 10 сургаалийг бүх итгэгчид байнга санаж, сахих ёстой. Үүнд:

1. *Чи надаас өөр бурхантай байж болохгүй*
2. *Чи өөртөө зориулж шүтээн бий хий, Чи тэдэнд мөргөж үйлчилж болохгүй*
3. *Амралтын өдрийг ариунаар сахихын тулд санагтун.*
4. *Чи өөртөө бурхан эзний нэрийг дэмий бүү дурд*
5. *Эцэг эхээ хүндэл*
6. *Чи хүн бүү ал*
7. *Чи бүү завхайр*
8. *Чи бүү хулгайл*
9. *Чи хөршийнхөө эсрэг худал бүү гэрчил*

10. *Чи хөршийнхөө гэр оронд бүү шунахайр*

Бусад шашны урсгалыг үл хүлээн зөвшөөрнө. Тухайлбал, буддын шашин болон протестантизмийг нэн ялангуяа мормоны урсгалыг эрс эсэргүүцдэг. Есүс Христийн бусад урсгал нэн ялангуяа мормончуудыг библийн сургаалыг гуйвуулагчид хэмээн үзнэ.

Санхүүгийн хувьд солонгосын Ансон сүмийн ахан дүүсээс илгээсэн мөнгө, итгэгчдийн өргөл хандив, худалдааны орлогоос (солонгосын комиссын барааны дэлгүүр) санхүүжнэ. Дэлгүүрийн комиссын бараанаас амьдрал ядуу хүмүүст тарааж өгнө.

Мормон буюу Есүс Христийн хожмын үеийн гэгээнтнүүд:

Мормоны шашны албан ёсны нэр нь Есүс Христийн Хожмын Үеийн Гэгээнтнүүд*. 1820 онд 14 настай жаал хүү Иосиф Смит нэгэн гайхамшигт үзэгдлийг харсан бөгөөд ингэснээр Мормонизмыг эхлүүлэх суурь нь тавигдсан. Тэр тэмдэгт Есүс Христ өөрийн биеэр түүн дээр ирж шинэ урсгал эхлүүлж хүмүүсийг авар хэмээн айлдсан гэж Иосиф Смитийн түүх номонд бичигдсэн байдаг. Үүний дараагаар Моронай гэх тэнгэр элч түүнд Алтан ялтас, Төмөр ялтас гэх, эртний Америк тивд амьдарч байсан Индианчуудын бичиглэсэн түүхийн баримтыг өгсөн. Иосиф Смит Ариун Сүнсний хүчээр уг баримтыг орчуулан Мормоны ном хэмээн хожим хэвлүүлсэн байна. 1830 оны 4 сарын 6-нд анхны цуглаанаа 6 хүнтэйгээр эхлүүлж албан ёсоор байгуулагдсан.

Мормоны шашин хамгийн их түгсэн орон бол АНУ бөгөөд тэр дундаа Юта мужийн Солт Лейк Сити хот ордог. ЕХХҮГС-ийг амьд Бошиглогч буюу эш үзүүлэгч удирддаг. Удирдлагад сүмийн ерөнхийлөгч 1, 2-р зөвлөх багтана. Үүний дор 12 чуулгын зөвлөл буюу “гадас” гэж байх ба нийт 12 ахлагч, бошиглогч эш үзүүлэгчдээс бүрддэг.

ЕХХҮГС нь 1 бошиглогч, баруун, зүүн хоёр зөвлөх, 12 төлөөлөгчтэй. Далын төлөөлөгч нь дэлхийн тив бүрийг төлөөлнө. Дотоод зохион байгуулалтаа “гадас” гэж нэрлэнэ. Энэ нь майхан барихад “гадас” хэрэгтэй шиг ЕХХҮГС-ийн нэг том майхан гэр бүл бий болгож байна гэсэн утгатай. Есүс Христ энэ дэлхийгээс явахдаа 12 шадар туслахаа үлдээсэн тухай библийн сургаалтай ижил юм.

Монгол Улаанбаатар номлол 1 ерөнхийлөгч, 2 туслахтай. Монгол дахь сүмийг хариуцсан ерөнхийлөгч гэж байна. Бүс нутгийн удирдагч, дүүргийн удирдагч буюу зоны удирдагч номлогч нар байна. Сүмийн үйл ажиллагаа нь бүтэн сайн өдрийн 10 цагт цуглаан тогтмол болно. Хагас сайн өдөр усан баптисм тогтсон цаггүй явагдана. Семинар, институт монголын хувьд 6.30-7.30-ын цагийн хооронд болно. 1 дэх өдрөөс 4 дэх өдөр хүртэл. 4 дэх өдөр 6 цагаас нөхөрлөлийн буюу залуучуудын хүрээнд библийн семинар, судраас суралцах,

* Үүнээс хойш ЕХХҮГС гэж товчлох болно.

тоглож наадах г.м. үйл ажиллагаа зохион байгуулагдана. Монголын хувьд сүмийн гишүүд 6 мянган гишүүдтэй. Үүнээс хагас нь идэвхитэй явдаг. ЕХХҮГ сүм нь гэр бүлийн сүм юм.

Энэ сүмд явснаараа хүмүүсийн санаа сэтгэл тайван байж, гэр бүлийн элэгсэг байдал бий болж, бурхан тэнгэрийг илүү танин мэдэж, түүнд залбиран өөрийн хүссэн зүйлээ даатгадаг. Сүмийн гишүүд сар бүрийн олсон орлогыг 10 хуваасны нэгийг буюу 10000 төгрөгийн 1000 төгрөгийг хандивладаг.

ЕХХҮГС-ийн сургаал ёсоор Есүс Христийн 5 хичээл байдаг. Сайн мэдээний эргээлтийн захиас, Авралын төлөвлөгөө, Есүс христийн сайн мэдээ, Зарлигууд, Хуулиуд бүх ёслолууд гэсэн нэртэй. Бурхан тэнгэр бол бидний хайртай тэнгэрлэг эцэг, өөрийн сайн мэдээг эрин үе болгонд илчилдэг. Аврагчийн дэлхий дээрх тохинуулал, их урвалт, Есүс христийн сайн мэдээ Иосиф Смитээр дамжин сэргээгдсэн. Мормоны номыг уншиж, Есүс христийн нэгэн гэрээг Ариун сүнсээр дамжуулан үнэнийг мэдэхийн тулд залбирах ёстой. Залбирлын шат 1-р хичээл. Тэнгэрлэг эцэгт хандан Тэнгэрлэг эцэг минь ээ Хүн өөрийн зүрх сэтгэлийнхээ мэдрэмжүүдийг илэрхийлэх, талархал, асуултууд асууж, Хаалт хийхдээ Есүс Христийн нэрээр амен. 2-р хичээл. Дэлхийн өмнөх амьдрал бурханы зорилго ба бидэнд зориулсан төлөвлөгөө, сонголт ба адам, ева хоёрын уналт, дэлхий дээрх бидний амьдрал, Есүс Христийн цагаатгал, үхлийн дараах сүнсний амьдрал, амилуулалт ба шүүлт, шүүлт ба үхэшгүй байдал, алдар суугийн хаант улсууд г.м. сэдвүүд багтана. 3-р хичээл. Бид Есүс Христээр дамжуулан нүглээс цэвэршиж чадна. Есүс Христэд итгэх итгэл наманчлал, баптисм, бидний анхны гэрээ, ариун сүнсний бэлэг, эцсээ хүртэл тэвчих 4-р хичээл. Дуулгавартай байдал, байнга залбир, судар судлах хүндэтгэлийн өдрийг ариунаар сахих, баптисм ба гишүүний баталгаа, бошиглогчийг дага, арван зарлигийг сахих, ариун явдлын хуулиар амьдрах, мэргэн ухааны үгийг дуулгавартай дага, аравны нэгийн хуулийг сахих, сар бүрийн эхний долоо хоногийн бүтэн сайн өдөр мацагийн хуулийг мөрд, 5-р хичээл. Санваартан ба хавсрага байгууллагууд, номлогчийн ажил, мөнхийн гэрлэлт, ариун сүнснүүд ба гэр бүлийн түүхүүд, үйлчлэл, сүм дээр заавал суралцах эдгээр болно.

Итгэгчдэд амьдрах арга ухаан, америк номлогчид англи хэл заана. Сургуулиудаар явж үйлчлэл буюу хичээл зааж явна. Санхүүжилт нь удирдах байгууллагаас орж ирнэ. Хамгийн баян сүм гэж хүмүүс ярьдаг. Сүмийн дэргэд олон улсын энэрэлийн байгууллага гэж байна. Тэндээс ядуу буурай улс орнуудад тусламж үзүүлнэ.

Монгол залуучууд өөрсдийн итгэлээр дамжуулан сүмийн сургаалийг бусдад түгээхээр явдаг. Тухайн хүн хаана хэрэгтэй тэнд очиж үйлчлэнэ. Бурхан тэнгэр бошиглогчоор дамжуулан хэн, хаана хэрэгтэй байгааг тодорхойлно. Явж буй хүмүүс золиослол гэж төлнө. 300 мянган төгрөг сүмд хандивласнаар эрэгтэй 18-28 насны elder-эрэгтэй ахлагч сүмд 2 жил, эмэгтэйн sester буюу эгч 21-28 насны хооронд сүмд 1 жил 6 сар тус бүр анх элссэн сүмдээ энэ

хугацаанд эргэж очилгүй үйлчилдэг байна. Харин очсон буюу үйлчилж буй газраа 3 сар болоод өөр газар руу шилжинэ, хааш явж үйлчлэхийг бошиглогч мэднэ. Эргэж ирснээр сүмдээ дуудлага аван үйлчилдэг. Ховд салбарын ерөнхийлөгч, 2 туслах нар нь 2-3 жилийн хугацаанд солигдоно. Номлогч нарын цагийн хуваарь гэж байна. Өглөө 6.30-д босно. Өөрийнхөө бэлтгэл хангаад 11 цагаас орой 9 цагийн хооронд гадуур айлын хаалга тогшиж сайн мэдээг тунхаглана. Номлогч нар 1 дэх өдөр амралтын өдөртэй. 4 дэх өдөр том төлөвлөгөө гэж гаргана. Энэ нь ирэх 7 хоногийн ажлыг төлөвлөх гэсэн үг. Бүтэн сайн өдөр болгон орой дүүргийн удирдагчдаа 7 хоногийн тайлангаа өгнө. Үйлчлэл явж байхад христийн бусад урсгалд явдаг хүмүүс тааламжгүй хүлээж авна. Мормоны сүм олон эхнэртэй байдаг, эр хоёр загал г.м. байдлаар шүүмжилж, тохуурхана. Хоёроор явдгийн шалтгаан нь үйл ажиллагаа үр дүнтэй байлгах нэг нэгнийгээ гэрчлэх, дутагдлыг засаж, сайн зүйлээс суралцах г.м. байдлаар давуу байдлыг бий болгодог. Уг шашны номлогчид ярихдаа Будда гэж хүн байсан. Зүгээр өөрөө бурхантай адил болохын тулд гэгээрсэн. Тэр хүн үхэхдээ би бурхан биш бурхан тэнгэрт тэмүүлэгч. Бурхан тэнгэр бол өөрт нь итгэсэн хүнийг өөрийг өөд нь өргөж авдаг. Тийм учраас хүмүүс бурхан тэнгэрт итгэж шүтэж эхэлсэн. Яагаад олон шашны урсгал, сүм хийдүүд байдгийн шалтгаан нь Жишээлбэл, уул руу авирхад олон зам байх ч нэг л сайн зөв зам байна. Сайн зөв зам нь бол ганц. Энэ нь мормоны шашны сургаал. Тиймээс хүн төрөлхтөн мормоны сургаалийг дагавал зөв замаар явж аврагдана. Христосийн бусад сургаалийг дагах нь алдаанд хүргэнэ. Ач холбогдол нь хувь хүний хувьд зорилготой, бэлэнчлэх сэтгэлгээгүй, муу зуршлаас өөрийгөө хамгаалах, хүмүүст сайхан сэтгэлээр хандах туслах г.м.-д тустай.

Энэ шашинд ураг төрлийн хэлхээ, угийн бичгийг нарийн чанд хөтлөхийг хичээдэг. Учир нь сүнсний ертөнцөд амьдарч байгаа ах, дүү төрөл төрөгсөд бас сайн мэдээг заалгаж байдаг. Гэвч усан баталгаа болон ариун сүнсний бэлгийг сүнсэн биеэр бус махан биеэр хүртэх боломжтой тул тэдний өмнөөс баптисм хүртэнэ. Тэгснээр бүгд аврагдана. Хүн энэ дэлхийд нэг л төрнө. Тэгээд үхсэний дараа сүнсний дэлхийд очно. Дахин амилуулагдаж хэзээ ч үхэшгүйгээр амьдарна. Тэгээд шүүлтэнд орно. Газар дэлхий дээр хэрхэн амьдарсан байдлаасаа хамааран янз бүрийн хаант улсуудад очно. Нарны хаант улс, Сарны хаант улс, Одны хаант улсаар төлөөлсөн иймэрхүү газруудад очно. Энэ сургаалийг дагаж мөрдсөн бол нарны хаант улсад, сургаалийг сайн мэдэж, баптисм хүртэж чадаагүй сайн амьдарч байсан хүмүүс бол сарны хаант улсад, үл итгэгчид, сүмийн сургаал номлол, дэг жаягийг гуйвуулсан, дагаж мөрдөөгүй хүмүүс одны хаант улсад очно. Өөрөөр хэлбэл, нар өглөө бүр мандаж амьдралыг тэтгэдэг, сар шөнө гардаг хэдий ч тэтгэдэггүй, од шөнө гардаг ч ач холбогдол багатай.

Гадаад харанхуй гэж байна. Энд жинхэнэ муу муухай нүгэл үйлдэгчид очдог. Нарны улсад гэр бүл, төрөл төрөгсдөөрөө очсон хүмүүс тэр хаант улсынхаа бүхий л сайн сайхныг эдлэнэ. Хоёр дах хэсэгт ганц биеэрээ бурханы сургаалд итгэсэн хүмүүс нь тэнгэр элч болж явна. Бурхан тэнгэр анх сүнсэн биетэй хүүхдээ бие махбодтой болгохыг хүсэж төлөвлөгөө боловсруулсан. Нэр нь авралын төлөвлөгөө. Өөрийнхөө хүүхдүүдийн дунд хурал хийсэн. Тэр төлөвлөгөөнд нэг хүн хэрэгтэй байсан. Бурхан өөрийн төлөвлөгөөг танилцуулаад миний хүүхдүүд миний мэдэх бүх л зүйлийг туулна хэмээгээд сайн муу, сайхан муухай бүхнийг танилцуулахад тэдний дотор Есүс Христ, сатан хоёр байсан. Сатан босоод бурхан тэнгэрд хандан би таны төлөвлөгөөний дагуу ганцыг нь ч орхилгүй авч ирэх болно. Гэхдээ таны алдар суу минийх болно хэмээн түүний хүч чадлыг өөртөө авахыг хүссэн байна. Харин Есүс Христ за би таны төлөвлөгөөний бүгдийг явуулах болно. Энэ хүмүүс өөрсдийн сонголтоор амьдрах болно. Харин энэ бүх алдар суу таных байх болно гэсэн. Улмаар бурхан тэнгэр Есүс Христийг сонгосон. Энэ цагаас хойш сатан бурхан тэнгэрийн эсрэг муу муухайг хийж эхэлсэн. Тэр үйл явдал өрнөж бурхан тэнгэр, сатан хоёрын хооронд дайн болж сатан нийт хүмүүсийн гуравны нэгийг өөртөө элсүүлж авсан. Ингээд дэлхий рүү хөөгдөж бурхан тэнгэрийн эсрэг муу муухайг хийж эхэлсэн. Бурхан тэнгэр адам, ева хоёрыг эдений цэцэрлэгт авч ирсэн. Тэр үед энэ хоёр сайн мууг ялгаж мэдэхгүй байсан. Бурхан тэнгэр эдений цэцэрлэгт нэг жимсний мод тавиад түүнээс идэж болохгүй, хүүхэд гаргаж болно гэж захисан. Гэвч сатан еваг уруу татан уг модны жимснээс идүүлснээр хүн сайн мууг ялгах чадвартай болж хүүхэд төрүүлсэн. Ингэснээр тэд нэг зарлигийг зөрчсөнөөр нөгөөг биелүүлэх боломжтой болсон.

Мөн сонголт, эрх чөлөө, шударга ёс г.м зүйлийг ухаарсан. Эндээс бурхан шилдэгийг нь шалгаруулах боломж бүрдсэн. Хүн өмнөх амьдралаа ухаарахгүй байгаагийн шалтгаан нь мартаж хөшгөөр орсонтой холбоотой. Мөнх бус байдлын өмнөх амьдрал буюу хүн өмнөх сүнсэн биеийн ертөнц, дэлхийн амьдрал буюу махан биеийн амьдрал хоёрыг дамжиж яваад эцэст нь үхсэнээр сүнс нь сүнсний дэлхийд очиж бурхан тэнгэрийн сургаалийг сонсдог. Сүнсний дэлхий хоёр хуваагдана. Сүнсний шорон, сүнсний диваажин. Сүнсний диваажингаас сүнсний шоронд очиж сайн мэдээг тунхагладаг. Энэ нь шударга ёсны илэрхийлэл юм. Үүний дараа дахин амилуулагдаж үхэшгүй мөнх биеийг олж авснаар бүх санамж нь сэргэнэ. Ийнхүү сэргэснээр бурхан тэнгэрийн өмнө шүүлтэнд орно. Гэхдээ энэ шүүлт нь хүн өөрийн гэм нүглээ эргэж ухааран өөрийгөө шүүх үйл явц байх болно. Учир нь өмнөх амьдрал, дэлхийн амьдрал, сүнсний дэлхий дээрх амьдралыг сайн мэдээний тусламжтайгаар мэдэж авснаар харьцуулан үзэж өөрийн үйл хэрэгтээ дүгнэлт хийнэ. Үүнээсээ гурван хаант улс руу явна. Эцэстээ нарны хаант улсын дээд түвшинд очсон нь бурхан тэнгэртэй энэ тэнцэнэ. Тэр цаашид бурхан тэнгэрийн дээрх төлөвлөгөөг

боловсруулан дэлхий рүү илгээнэ. Авралын төлөвлөгөө нь мөнх бус байдлын өмнөх амьдралаас мартагч хөшгөөр орон энэ дэлхийн амьдралд хөл тавьдаг. Түүнийг бүтээлт ба адам, евагийн уналт хүлээж байдаг.

Бурхан тэнгэрийн 2 зарлигийн нэгийг адам, ева нар зөрчиж нөгөөг биелүүлсэн учир үүнийг цагаатгах шаардлагатай байсан тул тэрээр өөрийн хүү Есүс Христийг илгээсэн. Иймд хүн бүрийн дэлхий дээр хийх ёстой зүйл нь Есүс Христийн сайн мэдээ буюу цагаатгалаар орох хэрэгтэй. Цагаатгал нь дотроо Есүс Христэд итгэх итгэл, наманчлал, баптисм буюу усан баталгаа, ариун сүнсний бэлэг хүлээн авах үйл явц байх болно. Хүний энэ дэлхийн амьдрал төгсгөлтэй учир тэд нас бардаг бөгөөд эргээд сүнсний дэлхийд очдог. Ийнхүү бурхан тэнгэрийн төлөвлөгөөн шударга ёсны биелэл болон эргэх холбоогоор явагддаг гэдэгт тэд баттай итгэнэ.

Эцэст нь дүгнэхэд Монголын баруун бүс нутаг дахь сүм хийд шашны байгууллагын нэг хэсэг нь дэлхийн “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдээр тодорхойлогдож байна. Тэд санхүүгийн хүчин чадал сайн аймаг, сумуудад тодорхой тооны итгэгчидтэй болсон төдийгүй өдрөөс өдөрт хүрээгээ тэлж бэхжиж байна. Албан ёсны зөвшөөрөлгүй үйл ажиллагаа явуулдаг. Эдгээрийн нэг нь протестант шашны уламжлал бүхий ЕХХҮГС, Баптист шашны чиглэлүүд юм. Тэд библийн хуучин болон шинэ гэрээг ялимгүй өөрчилснөөр өөр өөрсдийн номлол сургаалийг боловсруулсан байна. Аль ч урсгалд үл хамаарах бахайн шашин нь дэлхийн эв нэгдлийн төлөө нэг хэл, нэг соёлыг бий болгохыг сургадаг ажээ.

Дээрх “шинэ шашны хөдөлгөөн”-үүдийг социологич Родни Старк болон Уиллиам Симс, Бейнбриж нар шашны байгууллагын болон сүсэгтнүүдийн оролцооны түвшингээр нь ангилсан ангилалд хамааруулан үзвэл “Үйлчлүүлэгч бүхий хөдөлгөөн”-ний шинж чанарт илүүтэй нийцэж байна. Учир нь удирдлагын зүгээс сүсэгтнүүддээ байгууллага дотор эзэлж буй байр сууриас нь хамааруулан ялгавартай ханддаг. Удирдагч болон сүсэгтэн хоёрын харилцаа нь эмч, өвчтөний харилцаатай төстэй. Зохион байгуулалтын хувьд бүгд нийгэмлэгийн хэлбэр бүтэцтэй ажээ.

НОМ ЗҮЙ

1. Монгол улсын статистикийн эмхтгэл УБ.,2010. Эмхтгэлийг нэгтгэсэн Н.Даваасүрэн тал.355.
2. Основы религиоведения / Ю.Ф.Борунков, И.Н.Яблоков, М.П.Новиков и др.;Под лед. И.Н.Яблоков. М.:Высш.шк.,1994.368.с.
3. Timothy Miller, “America’s alternative religions”, State University of New York, 1995

4. Robert S. Ellwood, “Introducing Religion: From Inside and Outside” Edition 3, 1993, pages 119-144

SUMMURY

In the article, we have considered about doctrines, cults, activities, organizational structure of some religious beliefs in the western region of Mongolia.